Gytis GRIŽAS

Explorations of Staviškės barrow cemetery and settlement of the Roman Iron Age

In 1998-1999 LNM explored Staviškės barrow cemetery (Vilnius district) and the settlement of the Roman Iron Age. The area of 138 m^2 was explored. Three barrows surrounded by ditches were found. In barrow No 1 two cremations of males and a disturbed cremation of a female were found. In the habitation zone of the settlement, the fragments of crucible casting moulds and brushed surface pottery were found. The settlement is dating from the 1st-2nd century; the barrows are dating from the 19-20th century.

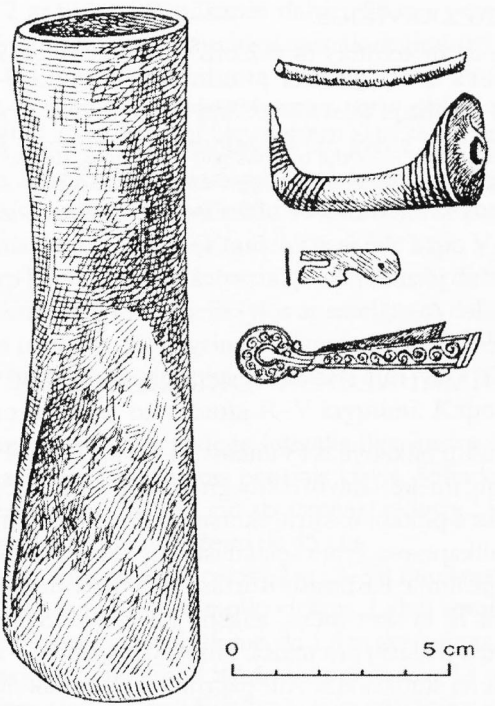
Vytautas KAZAKEVIČIUS

TYRINĖJIMAI PAŽOBRIO PILKAPYNO VIETOJE 1998 M.

Pažobrio (Raseinių r., Šiluvos sen.) pilkapyno vieta yra 0,5 km į R nuo vieškelio Žaiginys–Pažobris–Papušynys, 5,5 km į Š nuo Žaiginio ir 9 km į R nuo Šiluvos miestelio. Dabar saugoma pilkapyno teritorija užima 0,88 ha plotą ir yra Algimanto Nekrošiaus sodybos R pusėje. Tai apie 55 m ilgio, 30 m pločio ir 2–3 m aukščio pailga kalva. Joje aiškių pilkapių žymių jau nematyti.

Pažobrio pilkapynas archeologams žinomas nuo 1929 m., kada archeologas mėgėjas M. Gorodeckis aplankė pilkapyną ir galbūt kasinėjo. Intensyviau pradėtas ardyti Pažobrio kaimui skirstantis į vienkiemius. Tuo metu jo teritorijoje buvo pastatyta sodyba. Pradėti arti pilkapių sampilai, ardomi pilkapių akmenų vainikai. Dirbant žemę, aptikta archeologinių dirbinių: geležinis įmovinis kirvis, žalvarinių apyrankių. Šie daiktai išliko ir saugomi VDKM (inv. Nr. 669: 1–3, 1392) ir Kėdainių krašto muziejuje (inv. Nr. 302). 1939 m. pilkapyną aplankė archeologas Pr. Baleniūnas, kuris sudarė pilkapyno planą ir pažymėjo 3 ardomų pilkapių vietas. 1963 m. Kraštotyros draugijos narys P. Jagminas dar kartą nubraižė pilkapyno schematinį planą. Tuo metu dar gerai buvo matyti 3 pilkapių liekanos. 1967 m. pilkapyną aplankė LII Archeologijos skyriaus žvalgomoji ekspedicija, kuri rado vieno pilkapio pėdsakų.

1997 m. KVAD pilkapyną įtraukė į ardomų kultūros vertybių sąrašą. 1998 m. šio straipsnelio autorius pilkapyno teritorijoje iškasė 4 perkasas ir

Pav. 14. Pažobrio pilkapyno atsitiktiniai radiniai.
Fig. 14. Stray finds of Pažobris barrow cemetery.

šurfą, iš viso 85 m^2, rado pilkapių akmenų vainikų likučių ir archeologinių dirbinių: įmovinį kirvį, žalvarinės dengtos alavu antkaklės kanopiniais galais fragmentą, kitos žalvarinės antkaklės lankelio dalį ir dar 2 neaiškios paskirties varinių dirbinių gabalus (pav. 14). Rasti dirbiniai datuojami mūsų eros riba – pirmaisiais amžiais po Kr.

Pažobrio pilkapynas smarkiai suardytas, tačiau galutinai nesunaikintas. Jo teritorijoje dar išlikusios akmenų vainikų dalys, gali būti ir nesuardytų kapų. Šį paminklą būtina saugoti.

Vytautas KAZAKEVIČIUS

Exploration in the territory of Pažobris barrow cemetery in 1998

In 1998 in the territory of the destroyed Pažobris barrow cemetery (Raseiniai district), LIH explored the area of 85 m^2 (4 trenches and 1 test excavation). During the exploration, the fragments of stone circles of the barrows and some finds, such as a socketed axe, a fragment of a brass neck-ring with hoof-shaped terminals and a part of another neck-ring were found. The barrow cemetery is dating from the first centuries.

Vida KLIAUGAITĖ

TYRINĖJIMAI ALEKSANDRIŠKIŲ PILKAPYNE 1999 M.

Aleksandriškių pilkapynas (Vilniaus r.) yra 0,23 km į PR nuo Bildikio ežero, Pukštėnų miške, Lavoriškių girininkijos 23 ir 32 kvartaluose. Pilkapyną sudaro 4 pilkapiai, kurių skersmuo nuo 8 iki 12 m, o aukštis 0,4–1,2 m. 3-juose pilkapiuose žymu seniau iškastų duobių pėdsakai. Ketvirtąjį apardė kvartalinė linija. Pastarasis ištirtas 1999 m. tyrinėjimų sezono metu.

Pilkapis yra 12 m skersmens, aukštis 1,2–1,3 m. Sampilas supiltas iš smėlio su pelenų ir degėsių priemaiša. Pilkapio pagrindas – iki 10 cm storio, labai ryškus pelenų sluoksnelis. Ant pagrindo krautas akmenų vainikas, jo vidinio lanko skersmuo – 8 m. Vainikas krautas 2–3 eilėmis, stambesni akmenys (vidutinis skersmuo apie 40 cm) krauti apačioje, virš jų smulkesni (apie 20–30 cm skersmens) ir visai maži (10–15 cm skersmens). Vainikas gana gerai išlikęs, tik P dalyje šiek tiek apiręs. Pilkapį supa 5 pailgos duobės, jų plotis 0,6–2,8 m, gylis – 0,38–0,8 m. Jos užpildytos tamsiu smėliu ir juoda peleninga žeme. R ir V duobėse ypač gausu akmenų – keletas stambesnių duobių paviršiuje ir jų užpilde bei daug smulkesnių (iki 20 cm skersmens) duobių dugne, V duobėje net 2–3 eilėmis.

Pilkapyje aptikti 5 degintiniai kapai. 2 įrengti ant pagrindo (Nr. 4 ir Nr. 5), kiti įvairiose sampilo vietose.

Kapas Nr. 1 aptiktas 25 cm gylyje nuo dabartinio sampilo viršaus P pilkapio dalyje. Negausūs švarūs degintiniai kaulai sudaro kompaktišką iki 30 cm skersmens ir 5 cm storio krūvelę, tarp jų geležinis peiliukas.